

ส่วนที่ 1

บทนำ

เหตุผลและความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 139 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 22,264 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2557) และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน จำนวน 28 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 23,813 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2557) ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งกระจายบนพื้นที่ราบใกล้ชุมชน การคมนาคมสะดวก โดยมีโรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียนที่ตั้งอยู่บนเกาะ ได้แก่ โรงเรียนหาดทรายทอง และโรงเรียนบ้านแหลม อำเภอปะเหลียน สภาพทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้ปานกลาง ผู้ปกครองส่วนมากเห็นประโยชน์ของการศึกษา และมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษาความพร้อมอยู่ในระดับดีพอสมควร ส่วนใหญ่มีค่านิยมส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนในตัวเมืองที่มีคุณภาพสูงทั้งโรงเรียนของภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้นักเรียนบางส่วนที่เป็นนักเรียนด้อยโอกาส ไม่สามารถไปเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อม เนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจนประกอบอาชีพรับจ้าง แรงงานทางภาคเกษตร จำเป็นต้องเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา คิดเป็นร้อยละ 52.51 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- ปีการศึกษา 2551 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 57 โรงเรียน นักเรียน 4,886 คน
 - ปีการศึกษา 2552 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 60 โรงเรียน นักเรียน 4,980 คน
 - ปีการศึกษา 2553 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 61 โรงเรียน นักเรียน 4,855 คน
 - ปีการศึกษา 2554 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 65 โรงเรียน นักเรียน 5,115 คน
 - ปีการศึกษา 2555 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 64 โรงเรียน นักเรียน 4,841 คน
 - ปีการศึกษา 2556 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 78 โรงเรียน นักเรียน 6,087 คน
 - ปีการศึกษา 2557 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 73 โรงเรียน นักเรียน 5,342 คน
- (ข้อมูลกลุ่มนโยบายและแผน ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2557)

ภารกิจเร่งด่วนในการปฏิบัติงานสนองต่อนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ระบบการศึกษาเป็นระบบที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพควบคู่กันไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ต้องส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดและสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ยึดหลักและกรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้านคือ

1. เป็นสังคมคุณภาพ
2. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
3. สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษา

และเรียนรู้ ที่ต้องเร่งปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติเป็นกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ดังนี้

- 1) คุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้การผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ ความสามารถ
- 2) คุณภาพครูยุคใหม่ โดยพัฒนาระบบผลิต พัฒนาการใช้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- 3) คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ พัฒนาสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทให้สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอก ระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีคุณภาพ
4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบ การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น และ พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 หมายถึงโรงเรียน ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา ตามมาตรฐานโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด จากการติดตาม ประเมินผล ศึกษา วิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดรอบปีที่ ที่ผ่านมาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีโรงเรียนครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีประชากร อาศัยอยู่ เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนทุกคนได้เข้าเรียน แต่ในปัจจุบันประชากรมีแนวโน้ม ลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากขึ้น ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่า ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมี โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ (ตั้งอยู่ที่เกาะ) โรงเรียนยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งมีบริบทที่ต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาอย่างไม่เป็นที่น่าพอใจ

2. ปัญหาด้านการเรียนการสอน

ด้านการเรียนการสอนพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในกรณีที่ครูไม่ ครบชั้นและนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการเรียน การสอนที่ครูต้องปฏิบัติทั้งในสังกัดเดียวกันและจากต่างสังกัด การจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของ โรงเรียน สื่อการเรียนการสอน มีจำนวนจำกัด ซึ่งมีสาเหตุมาจากโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย ในที่สุดก็ส่งผล ให้นักเรียนได้เรียนอย่างไม่สมบูรณ์ ครบถ้วน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3. ปัญหาด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน การจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่ผ่านมามีใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรรทางด้านวัสดุ บุคลากร ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่า ขาดทรุดโทรม เนื่องจากก่อสร้างมาเป็นเวลานาน คอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ โรงเรียนไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครองได้เพราะผู้ปกครองมีฐานะ ยากจนและตัวป้อนของโรงเรียนขนาดเล็กคือนักเรียนที่มีฐานะยากจน ส่วนนักเรียนที่มีฐานะดีมักจะเข้าเรียนใน โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อม ส่งผลให้โรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี

4. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ตาม แต่บทบาทของคณะกรรมการดังกล่าวยังมีไม่มากนัก การประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนมีน้อยมาก ในขณะที่ชุมชนและผู้ปกครอง มีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและการเรียนของบุตรหลานได้เท่าที่ควร

การดำเนินงานที่ผ่านมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้ดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นรูปธรรมส่งผลให้โรงเรียนจำนวนหนึ่งสามารถเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการด้วยตนเองและบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนอื่นได้

การดำเนินงานที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป รวมทั้งการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1. จัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2554-2556 โดยกำหนดยุทธศาสตร์และวิธีการดำเนินการ และแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กประจำปี เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ชมรมโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้ช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกันทั้งด้านบริหารจัดการ บุคลากร วัสดุและสื่อการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้การขาดแคลนครูลดน้อยลง มีการบูรณาการโครงการ กิจกรรม ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณลดลง มีการเรียนรู้ระหว่างกรรมการอย่างต่อเนื่อง เกิดองค์ความรู้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วทันเวลา

3. สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของชมรมโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ดังนี้

3.1 โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นป.6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มเป้าหมาย 148 คน งบประมาณ 250,000 บาท

3.2 โครงการส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนการสอนด้านการคิดวิเคราะห์แก่ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณ 150,000 บาท

3.3 โครงการพัฒนายกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณ 100,000 บาท

4. จัดตั้งเครือข่ายพัฒนาคุณภาพกลุ่มโรงเรียน เป็นเครือข่ายที่สนับสนุนด้านวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน กำหนดให้มีกลุ่มละ 8-15 โรงเรียน มีประธานกลุ่ม และคณะกรรมการกลุ่ม เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพวิชาการ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กภายในกลุ่มนั้นๆ ได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร อย่างต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดแจ้ง บ้านนายายหม่อม บ้านทุ่งนา (ย่านตาขาว) บ้านโพรงจระเข้ บ้านหนองโต๊ะ และจะขยายการดำเนินงานให้เพิ่มขึ้นตามลำดับ ผลดำเนินงานที่ผ่านมา ส่งผลให้ครูมีจำนวนครบชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น การใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์มีความคุ้มค่าและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ ที่หลากหลายเกิดประสบการณ์ใหม่จากการเรียนคละชั้น และส่งผลในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น

-โรงเรียนบ้านนายายหม่อม มีผลการทดสอบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน O-NET ทุกรายวิชาค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ และค่าเฉลี่ยรวมสูงกว่าร้อยละ 50

-โรงเรียนบ้านนายายหม่อม วัดแจ้ง บ้านโพรงจระเข้ บ้านหนองโตะ มีผลการทดสอบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน O-NET รวมเฉลี่ยทุกรายวิชาสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ (ร.ร.ขนาดเล็ก) ระดับเขตพื้นที่ และระดับ สพฐ.

6. ได้จัดระบบนิเทศ ติดตาม สถานศึกษา โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556 ใช้การนิเทศ 3 ประสาน ได้แก่ รองผอ.สพป. ประธานกลุ่มโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นกรนิเทศที่เป็นระบบ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สู่วิถีความเป็นเลิศ มีขั้นตอนการดำเนินงานโดยสรุป คือ แต่งตั้งทีมงาน 3 ประสาน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของระบบการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการแก้ไขร่วมกัน จัดประชุมดำเนินงานตามการชี้แนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินงานครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีขวัญกำลังใจในการสอนเพิ่มขึ้น มีความรู้ ทักษะด้านการสอนเพิ่มขึ้น

7. บริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่ รองผอ.สพป. ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรในเขตพื้นที่ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิก เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดรูปแบบในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และการส่งเสริม สนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร โดยมีการประชุมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ประชุมผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 70 คน ในวันที่ 18 เมษายน 2556 ประชุมร่วมกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกโรงเรียนบ้านปากโพ บ้านกลางนา บ้านคลองขุด ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 60 คน เป็นต้น

8. การรวมและเลิกโรงเรียน โดยกำหนดรูปแบบการรวมโรงเรียนแบบรวมบางวิชา รวมบางชั้น รวมช่วงชั้น และรวมทั้งโรงเรียน ตั้งแต่ปีงบประมาณพ.ศ.2550 จนถึงปัจจุบัน สามารถดำเนินการรวมทั้งโรงเรียนได้จำนวน 2 โรงเรียน และเลิกโรงเรียนได้จำนวน 2 โรงเรียน 18 สาขา

9. แต่งผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กทำความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมมากกว่า และทำความเข้าใจกับชุมชนเพื่อให้รับรู้และเข้าใจในเหตุผลในการรวมและเลิกโรงเรียนขนาดเล็ก อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของบุตรหลาน และความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณและทรัพยากร

จากผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วมดังกล่าว ส่งผลให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน 120 คน ลงมา มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 21 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.92 ค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มสาระสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับสพฐ. จำนวน 31 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.74 และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556 ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน 120 คน ลงมา มีค่าเฉลี่ยความสามารถพื้นฐานรวม 3 ด้าน (ความสามารถด้านภาษา ด้านคำนวณ ด้านเหตุผล) สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวน 36 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.15 ค่าเฉลี่ยความสามารถพื้นฐานรวม 3 ด้าน สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับจังหวัด จำนวน 33 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.31

ข้อคิดเห็น และเสนอแนะ

1. ควรดำเนินการวิเคราะห์ วิจัย สภาพปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดเป็นนโยบายบริหารจัดการในระดับชาติและสนับสนุนงบประมาณเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาให้ตรงกับสภาพจริง
2. นโยบาย และทิศทางในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กทุกระดับ ควรมีความชัดเจนต่อเนื่อง สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
3. ควรจัดระบบให้โรงเรียนขนาดเล็กจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การสอนทางไกล การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อลดปัญหาครูไม่ครบชั้น
4. ควรสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งมากขึ้น เช่น สนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ทั้งงบประมาณ สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจนและต่อเนื่อง
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก โดยพัฒนาบุคลากรทุกระดับอย่างต่อเนื่องและทุกโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางเดียวกัน
6. ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ สื่อเทคโนโลยี บุคลากร ให้กับโรงเรียนดีประจำตำบลเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีความโดดเด่นด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานไปเรียนรวม
7. ควรเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานไปเรียนรวมในโรงเรียนดีประจำตำบล หรือโรงเรียนขนาดใหญ่กว่าที่มีความพร้อมในทุกด้าน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 และชุมชนมีความพร้อมที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาและดำเนินการตามแนวทางพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อให้มีโรงเรียนขนาดเล็กคงเหลืออยู่ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับพื้นที่ นักเรียนได้เรียนอย่างมีคุณภาพสูงขึ้น และสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการศึกษาของชาติต่อไป

ส่วนที่ 2

ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจการจัดการศึกษาภาคบังคับ ในเขตพื้นที่การศึกษารวม 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองตรัง อำเภอปะเหลียน อำเภอย่านตาขาว อำเภอนาโยง และอำเภอหาดสำราญ รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาแก่โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย – ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาสทางการศึกษา)

สถานที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ตั้งอยู่เลขที่ 193 หมู่ที่ 12 ถนนตรัง – ปะเหลียน ตำบลโคกหล่อ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง โทรศัพท์ 075 - 572030 โทรสาร 075-224947 เว็บไซต์ (WEBSITE) www.trang1.go.th

อาคารสถานที่ ใช้อาคารการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดตรัง ก่อสร้างเมื่อปี 2538 สมัยที่ นายวิเชียร คันถ่อง เป็นเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีนโยบายให้หน่วยงานทางการศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน เพื่อเป็นศูนย์กลางการประสานงานการจัดการศึกษาและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงศึกษาภายในจังหวัดตรัง และเป็นหน่วยบริการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกสังกัดของจังหวัดตรัง

อาณาเขตติดต่อ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่ออำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
ทิศใต้	ติดต่ออำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันตก	ติดต่ออำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

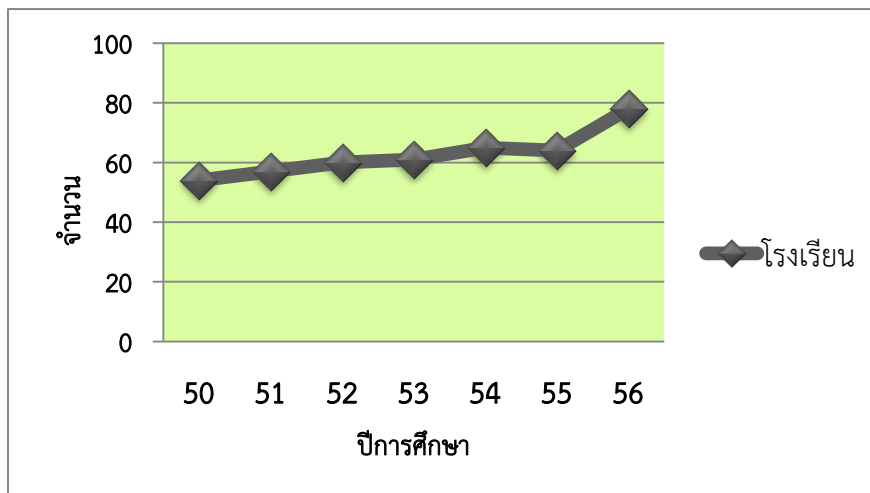
ด้านปริมาณ

1. จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 - 2556 แสดงตาราง/แผนภูมิเปรียบเทียบ สรุปดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2550 - 2556

ปีการศึกษา/จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก (โรง)							เฉลี่ยร้อยละ ภาพรวมเพิ่มขึ้น
2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	
54	57	60	61	65	64	78	17.26

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2550 - 2556 จำแนกแต่ละปีการศึกษา

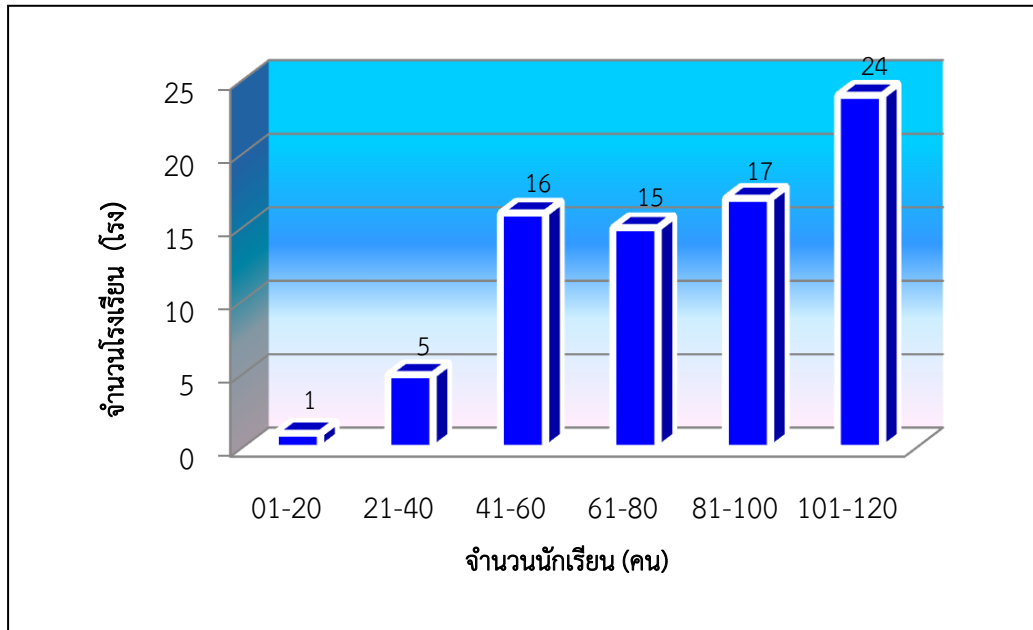
จากตารางและแผนภูมิที่ 1 วิเคราะห์ สรุปผลจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2550 - 2556 และจะนำมาเปรียบเทียบจำนวนแต่ละปีการศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

◆ ปีการศึกษา 2550 - 2556 จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กภาพรวมเพิ่มสูงขึ้น จำนวน 24 โรงเรียน เฉลี่ยร้อยละ 17.26 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 139 โรงเรียน (เปรียบเทียบฐานปัจจุบัน)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2556 จำแนกตามจำนวนนักเรียน (10มิถุนายน 2556)

โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวนนักเรียน	จำนวนโรงเรียน	ร้อยละ
นักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา	01-20	1	1.28
	21-40	5	6.41
	41-60	16	20.51
	61-80	15	19.23
	81-100	17	21.80
	101-120	24	30.77
รวม		78	100

แผนภูมิที่ 2 แสดงจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กปีการศึกษา 2556 จำแนกตามจำนวนนักเรียน

จากตารางและแผนภูมิที่ 2 ปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 78 โรง นักเรียนรวมทั้งสิ้น 6,087 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2556) แบ่งได้ดังนี้

- โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 40 คน จำนวน 6 โรงเรียน
- โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 41 – 60 คน จำนวน 16 โรงเรียน
- โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 61 – 80 คน จำนวน 15 โรงเรียน
- โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 81 – 100 คน จำนวน 17 โรงเรียน
- โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 101 – 120 คน จำนวน 24 โรงเรียน

2. อัตราส่วนครู : นักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด เปรียบเทียบตั้งแต่ปีการศึกษา 2553-2556

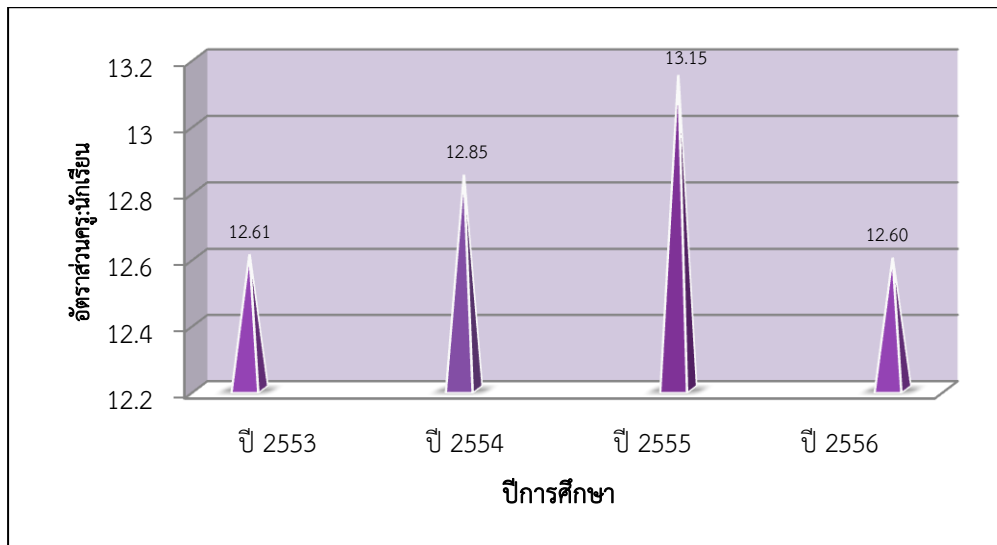
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนโรงเรียนและครูโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2553 - 2556

ปีการศึกษา	จำนวนโรงเรียน ขนาดเล็ก (โรง)	จำนวนครูโรงเรียน ขนาดเล็ก (คน)	จำนวนห้องเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก (คน)	จำนวนนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก (คน)
2553	61	385	475	4,855
2554	65	398	508	5,115
2555	64	368	501	4,841
2556	78	483	614	6,087

ตารางที่ 4 แสดงอัตราส่วนครู: นักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็กตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 – 2556

ปีการศึกษา/อัตราส่วนครู: นักเรียน				สัดส่วนโรงเรียน : นักเรียนภาพรวม	สัดส่วนนักเรียน : ห้องเรียนภาพรวม
2553	2554	2555	2556	1:78	1:10
1:12.61	1:12:85	1:13.15	1:12.60		

แผนภูมิที่ 3 แสดงอัตราส่วนครู: นักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 – 2556

จากตารางที่ 4/แผนภูมิที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2553 – 2556 จากการเปรียบเทียบ สรุปคือ

1. ปีการศึกษา 2556 มีข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 368 คน มีอัตราเฉลี่ยครู 1 คน:นักเรียน จำนวน 12.60 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2556)
2. สัดส่วนจำนวนโรงเรียนต่อนักเรียนเป็น 1:78 และเฉลี่ยอัตราส่วนนักเรียน : ห้องเรียน = 1:10 คนจากการติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด สรุปคือ จำนวนครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้
 1. มีครูเกินเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 52 โรงเรียน
 2. พอดีเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 26 โรงเรียน ซึ่งทำให้มีผลต่อต้นทุนในด้านทรัพยากรบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็กสูงกว่าโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนขนาดใหญ่

ด้านคุณภาพ

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเปรียบเทียบตั้งแต่ปีการศึกษา 2555-2556 อัตราค่าเฉลี่ยร้อยละ สรุปดังนี้

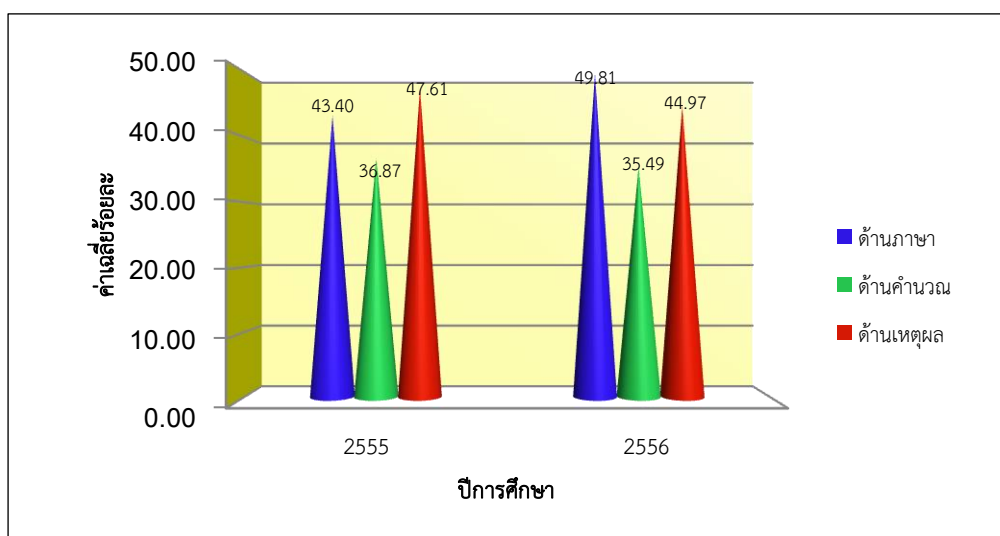
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก

นักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เข้ารับประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 - 2556 มีค่าเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT) ตามสมรรถนะ ความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านคำนวณ ความสามารถด้านเหตุผลภาพรวม สรุปดังนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด ปีการศึกษา 2555 – 2556
(ข้อมูล: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สพป.ตรัง เขต 1)

ความสามารถพื้นฐาน	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ		การพัฒนา
	ปีการศึกษา 2555	ปีการศึกษา 2556	
ความสามารถด้านภาษา	43.40	49.81	+6.41
ความสามารถด้านคำนวณ	36.87	35.49	-1.38
ความสามารถด้านเหตุผล	47.61	44.97	-2.64

แผนภูมิที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด ปีการศึกษา 2555- 2556

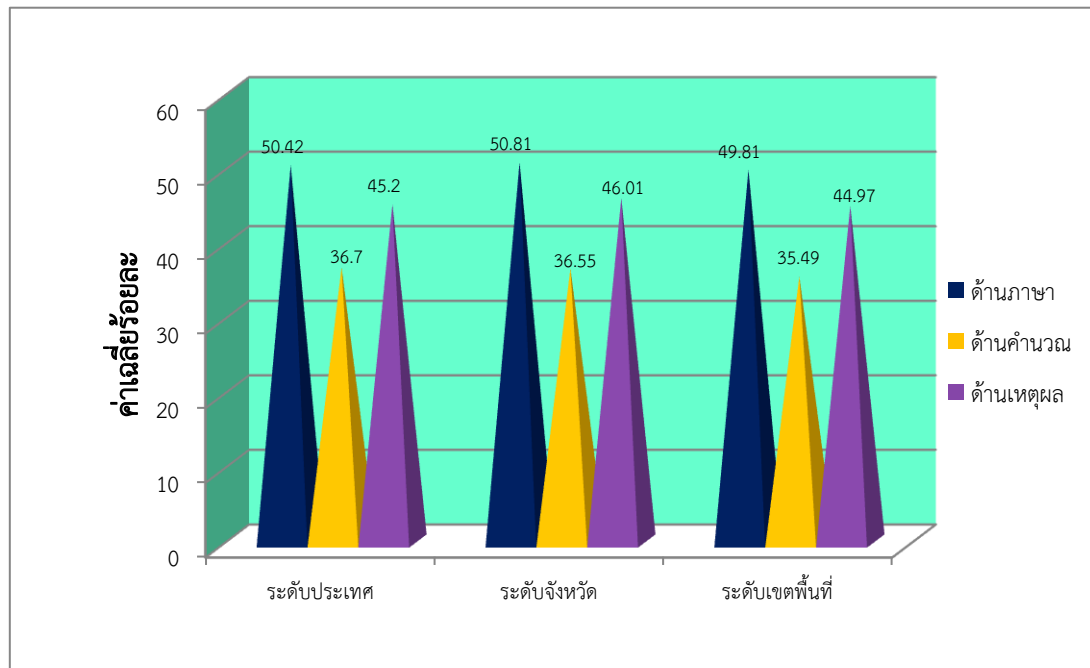

จากตารางที่ 5 /แผนภูมิที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556เปรียบเทียบกับปีการศึกษา2555 ปรากฏผลคือ ค่าเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นป.3 ปีการศึกษา 2556 ต่ำลง โดยความสามารถด้าน คำนวณมีค่าเฉลี่ย คือ 35.49 (-1.38) ความสามารถด้านเหตุผลมีค่าเฉลี่ยคือ 44.97 (-2.64) ส่วนความสามารถ ด้านภาษามีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นคือ 49.81 (+6.41)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) โรงเรียน ขนาดเล็ก ปีการศึกษา2556 ระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ (ข้อมูล: กลุ่มนิเทศติดตามและ ประเมินผล สพ.ตรัง เขต 1)

ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ด้านภาษา	ด้านคำนวณ	ด้านเหตุผล	รวมเฉลี่ย
ระดับประเทศ	50.42	36.70	45.20	44.11
ระดับจังหวัด	50.81	36.55	46.01	44.46
ระดับเขตพื้นที่	49.81	35.49	44.97	43.42

แผนภูมิที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา2556 ระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และ ระดับประเทศ

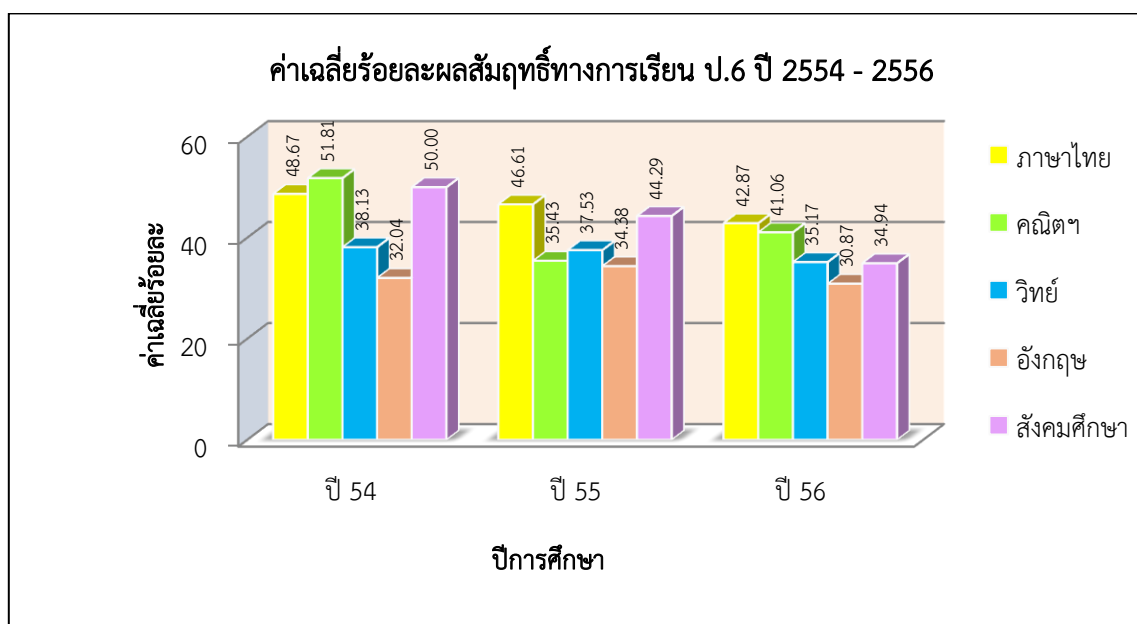

จากตารางที่ 6/แผนภูมิที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดเล็กปีการศึกษา 2556 ระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมความสามารถด้านภาษา ด้านคำนวณ และด้านเหตุผล ระดับเขตพื้นที่ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ระดับจังหวัดและระดับประเทศ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556 (ข้อมูล: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สพป.ตรัง เขต 1)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ		
	ปีการศึกษา 2554	ปีการศึกษา 2555	ปีการศึกษา 2556
ภาษาไทย	48.67	46.61	42.87
คณิตศาสตร์	51.81	35.43	41.06
วิทยาศาสตร์	38.13	37.53	35.17
ภาษาอังกฤษ	32.04	34.38	30.87
สังคมศึกษา	50.00	44.29	34.94

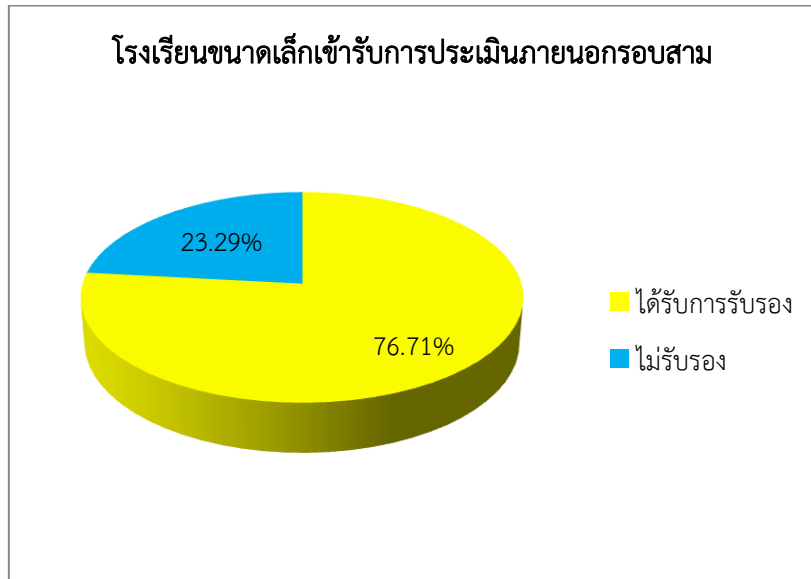
แผนภูมิที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556

จากตาราง7/แผนภูมิที่ 6 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555 ค่าเฉลี่ยในภาพรวมแต่ละปีการศึกษาดังนี้

- ปีการศึกษา 2556 เปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2554
 - ค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำลงทุกวิชา
- ปีการศึกษา 2556 เปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2555
 - ค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำลงทุกวิชา ยกเว้นวิชาคณิตศาสตร์

2. การประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด สมศ.ทำการประเมินรอบสาม ดังนี้
แผนภูมิที่ 7 แสดงผลการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. รอบสาม โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสพป.ตรัง เขต 1

ที่มา : ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2557 กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

จากแผนภูมิที่ 7 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ.รอบสาม โดยประเมินโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 73 โรงเรียน ผลการประเมินปี พ.ศ. 2554-2556 สรุปดังนี้

- ◆ โรงเรียนขนาดเล็กผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม จำนวน 56 โรง คิดเป็นร้อยละ 76.71
 - คุณภาพระดับดีมาก รวม 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.78
 - คุณภาพระดับดี รวม 55 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 98.21
- ◆ ไม่ผ่านการรับรอง จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 23.28